Leena Mannonen, Ruokaosasto

MUISTIO

24.4.2017

Ympäristövaliokunta - asiantuntijakuuleminen 27.4.2017; E 22/2017 vp

Komitologia-asetuksen (EU) N:o 182/2011 muuttaminen

Komissio esittää komitologiamenettelyä koskevan asetuksen (EU) N:o 182/2011 muuttamista koskien menettelyä muutoksenhakukomitean tasolla. Muutoksenhakukomiteoiden äänestyssääntöjä muutettaisiin siten, että vain esityksen puolesta ja vastaan äänestäneiden maiden äänet huomioitaisiin määräenemmistöä laskettaessa ja äänestystulos olisi pätevä vain, jos jäsenmaiden yksinkertainen enemmistö osallistuu äänestykseen. Ehdotetaan myös, että jäsenmaiden äänet olisivat julkisia. Kolmantena elementtinä on ehdotus saattaa muutoksenhakukomitean toinen käsittely ministeritasolle. Komissio varaisi itselleen myös mahdollisuuden saattaa toimeenpanopäätökset keskusteltavaksi ministerineuvostoon tilanteissa, joissa muutoksenhakukomitea ei ole kyennyt antamaan lausuntoa päätöksestä. Ehdotuksen käsittely neuvostossa ei ole vielä käynnistynyt.

Ehdotuksen taustalla on komission turhautuminen tilanteisiin, joissa se on joutunut hyväksymään täytäntöönpanotoimia erityisesti ihmisten, eläinten ja kasvien terveyteen ja turvallisuuteen sekä ympäristöön liittyvissä poliittisesti arkaluontoisissa kysymyksissä silloin, kun jäsenvaltiot eivät ole kyenneet muodostamaan tarvittavaa määräenemmistöä hyväksymisen tai hylkäämisen puolesta.

Komission ehdotus liittyy erityisesti vaikeuksiin tuen löytämiseksi muuntogeenisiä tuotteita tai kasvinsuojeluaineita koskevissa tuotepäätöksissä. Komissio totesi jo vuoden 2015 työohjelmassaan, että muuntogeenisten organismien päätöksentekoprosessia tulisi tarkastella uudelleen. Komissio näkee ongelmallisena tilanteen, jossa se kokee olevansa pakotettu tekemään päätöksiä ilman jäsenvaltioiden tukea. Asetuksen (EU) N:o 182/2011 mukaisessa tarkastelumenettelyssä komission päätösehdotukset eivät ole saaneet jäsenvaltioiden määräenemmistön tukea, mutta määräenemmistö ei ole myöskään vastustanut ehdotuksia. Merkittävä osa jäsenvaltioista pidättäytyy päätöksenteossa. Jäsenvaltiot perustelevat haluttomuuttaan päätöksentekoon yhä enenevässä määrin muilla seikoilla kuin tieteelliseen riskinarviointiin liittyvillä huolilla. Lopullinen päätös hyväksymisestä jää komission tehtäväksi. EU-tuomioistuin on katsonut, että komissiolla on tällaisessa tilanteessa velvollisuus toimia ja tehdä päätös. Asetuksen (EU) 182/2011 voimaantulon jälkeen muutoksenhakukomiteaa on käytetty kaikissa muuntogeenisiä tuotteita koskevissa tuotepäätöksissä, joita on ollut yhteensä 42, sekä yhteen kasvisuojeluainetta koskevaan ehdotukseen. Kaikissa tapauksissa päätös on palautunut komissiolle. Äänestyskäyttäytyminen muutoksenhakukomiteassa on vastannut tilannetta ensimmäisessä komitologiaprosessin vaiheessa ns. pysyvässä komiteassa.

Nykyinen geenitekniikkalainsäädäntö lähtee siitä, että tuotteiden turvallisuus ihmisille, eläimille ja ympäristölle varmistetaan kattavan riskinarvioinnin kautta ennen niiden hyväksymistä markkinoille. Mikäli tieteellinen riskinarviointi ei tunnista haittaa tai vaaraa, olisivat tuotteet hyväksyttävissä. Lupakauden (10 vuotta) umpeuduttua tuote arvioidaan uudelleen ennen markkinointiluvan jatkamista. Menettelyllä varmistetaan ennakkotarkastuksen kautta turvallisuus, mutta myös järjestelmän oikeusvarmuus. Riskinarviointimenettelyjä päivitetään jatkuvasti tieteellisen tiedon lisääntyessä.

Maa- ja metsätalousministeriö tukee E-kirjeessä esitettyä Suomen kantaa eikä sillä ole siihen lisättävää. Kysymyksessä on yleinen muutoksenhakukomiteoiden menettelytapojen muuttaminen, ei erityisesti muuntogeenisten tuotteiden turvallisuuteen tai kasvinsuojeluaineiden ympäristövaikutuksiin liittyvät kysymykset.